

कीदृशैः आङ्कोशप्रमाणाद्दशगुणमुत्तरोत्तरोऽधिकोऽप्येषुनैः न केवलमयमेकएव अपितु अन्येऽपि लक्ष्यन्ते ॥ ४० ॥ सर्वेषां कारणानां कारणं धाम
स्वरूपम् ॥ ४१ ॥ इति तृतीये एकादशः ॥ ११ ॥ द्वादशे तु कुमारदिमनःसर्गासमेधनात् कायद्वैधेन यौनस्तुमनुसर्गोऽनुवर्ण्यते ॥ १ ॥ १ ॥ अग्र
इति ब्रह्मास्वसृष्टौ प्रथममविद्यावृत्तीः ससर्ज तत्र तमोनामस्वरूपा प्रकाशः मोहो देहाद्यहंबुद्धिः महामोहो भोगेच्छा तामिस्रं तस्य तिघाते क्रोधः अंध
तामिस्रं तन्नाशोऽहमेव मृतोऽस्मीति बुद्धिः तदेवोक्तं वैष्णवे तमो विवेको मोहः स्यादंतःकरणविभ्रमः महामोहस्तु विज्ञेयो याम्यभोगसुखेषणा मरणं ह्यं

दगोत्तराधिकैर्यत्र प्रविष्टः परमाणुवत् ॥ लक्ष्यतेऽतर्गताश्चान्ये कोटिशोऽत्यंडराशयः ॥ ४० ॥ तदा दुरक्षरं ब्रह्म
सर्वकारणकारणम् ॥ विष्णोर्धामपरं साक्षात्पुरुषस्य महात्मनः ॥ ४१ ॥ इति श्रीभा० महा० तृतीयस्कंधे
एकादशोऽध्यायः ॥ ११ ॥ भैत्रेय उवाच इति ते वर्णितः क्षत्तः कालाख्यः परमात्मनः ॥ महिमा वेदगर्भो
ऽथ यथाऽस्माक्षीन्निबोध मे ॥ १ ॥ ससर्जाग्नेऽधतामिस्रमथ तामिस्रमादिकृत् ॥ महामोहं च मोहं च तमश्चाज्ञान
वृत्तयः ॥ २ ॥ दृष्ट्वा पापीयसीं सृष्टिं नात्मानं बह्वमन्यत ॥ भगवद्ध्यानपूतेन मनसाऽन्यांततोऽसृजत् ॥ ३ ॥ स न
कंच स तंदंच सनातनमथात्मभूः ॥ स नत्कुमारंच मुनीन्निष्क्रियानूर्ध्वरेतसः ॥ ४ ॥ तान् बभाषे स्वभूः पुत्रान् प्रजाः
सृजत पुत्रकाः ॥ तन्नैऽहन्मोक्षधर्माणो वा सुदेवपरायणाः ॥ ५ ॥ सोऽवध्यातः सुतैरेवं प्रत्याख्यातानुशासनैः ॥
क्रोधं दुर्विषहं जातं नियंतुमुपचक्रमे ॥ ६ ॥ धिया निगृह्यमाणोऽपि भ्रुवोर्मध्यात्प्रजापतेः ॥ सद्योऽजायत तन्म
न्युः कुमारो नीललोहितः ॥ ७ ॥ स वैरुरोद देवानां पूर्वजो भगवान्भवः ॥ नामानि कुरुमेधातः स्थानानि च जग
दुरो ॥ ८ ॥ इति तस्य वचः पाद्मो भगवान्परिपालयन् ॥ अभ्यधाद्द्रव्यावाचामारोदीस्तत्करोमि ते ॥ ९ ॥

धतामिस्रं तामिस्रः क्रोध उच्यते अविद्यापंचपर्वेषां प्रादुर्भूता महात्मन इति पातंजलेऽप्येत एवोक्ताः अविद्यास्मितारागद्वेषाभिनिवेशाः पंचक्लेशा इ
ति श्रीविष्णुस्वामिप्रोक्तावा अज्ञानविपर्यासभेदभयशोकाः तदुक्तम् स्वादृगुत्थविपर्यासेत्यादि ॥ २ ॥ न बह्वमन्यत नाभ्यनंदत् ॥ ३ ॥ यद्यपि
प्रतिकल्पं सनकादिमृष्टिर्नास्ति तथापि ब्राह्मसर्गत्वादि होच्यते वस्तुतस्तु मुख्यसर्गादय एव प्रतिकल्पं भवन्ति सनकादयस्तु ब्राह्मकल्पसृष्टा एवानुवर्तन्ते ॥ ४
स्वभूब्रह्मा ॥ ५ ॥ अवध्यातः अवज्ञातः प्रत्याख्यातमनंगीकृतमनुशासनं ये ॥ ६ ॥ स चासौ मन्युश्च तन्मन्युः ॥ ७ ॥ ८ ॥ ९ ॥